

Sygn. akt IV U 653/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 lutego 2015r.

Sąd Okręgowy w Zielonej Górze IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Roman Walewski

Protokolant: st.sekr.sąd.Wioletta Woźna

po rozpoznaniu w dniu 05 lutego 2015r. w Zielonej Górze

odwołania S (...) Sp. z o.o. w Z.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 12 lutego 2014r. znak (...) nr (...)

12 lutego 2014r. znak (...) nr (...)

12 lutego 2014r. znak (...) nr (...)

12 lutego 2014r. znak (...) nr (...)

12 lutego 2014r. znak (...) nr (...)

w sprawie S (...) Sp. z o.o. w Z.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział wZ.

przy udziale zainteresowanych B. B., A. G. (1), D. K., R. M., M. P.

o podstawę wymiaru składek

oddala odwołania.

Sygn. akt IVU 653/14

UZASADNIENIE

Decyzjami z dnia 12.02.2014 r.:

- znak (...), dot. B. B.,

- znak (...), dot. A. G. (1),

- znak (...), dot. D. K.,

- znak (...), dot. R. M.,

- znak (...), dot. M. P.,

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z., na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. z 2013 r., poz. 1442 ze zm.), w zw. z art. 81 ust. 1 ustawy o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz.U. z 2008 r. Nr 164 poz. 1027 z późn. zm.) stwierdził, że wskazany w tych decyzjach przychód osiągnięty przez B. B., A. G. (1), D. K., R. M. i M. P. z tytułu zatrudnienia na podstawie umowy o pracę, umowy o świadczenie usług lub umowy zlecenia u płatnika składek S (...) spółka z o.o. z siedzibą w Z., stanowi podstawę wymiaru składki na ubezpieczenie emerytalne i rentowe, chorobowe, wypadkowe lub zdrowotne, która wynosi kwoty szczegółowo wskazane w treściach zaskarżonych decyzji za poszczególne okresy w tych decyzjach wymienione.

W toku przeprowadzonej kontroli ustalono, że płatnik składek w podstawie wymiaru składki nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez zainteresowanych z tytułu sfinansowania im przez pracodawcę kosztów noclegów. Organ rentowy stwierdził, że pracownicy/zleceniobiorcy, realizując jedynie przewozy towarów lub wykonując inne usługi na rzecz odwołującego, pracowali w warunkach stałego przemieszczania się. Wobec powyższego, podróż nie stanowiła u nich zjawiska wyjątkowego lecz była normalnym wykonywaniem obowiązków pracowniczych wynikających z umowy o pracę czy umowy o świadczenie usług.

Świadczenie pracodawcy, choćby nazwane należnością z tytułu podróży służbowej, powinno zostać potraktowane nie jako realizacja obowiązków pracowniczych lecz jako element polityki personalnej, czyli jako „element wynagrodzenia” i wypłacone środki finansowe pracownikowi nieodbywającemu takiej podróży nie są należnością, o której mowa w § 2 pkt 15 rozporządzenia z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1673 ze zm.), tylko przychodem stanowiącym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia w rozumieniu art. 18 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych.

W odwołaniach od powyższych decyzji S (...) spółka z o.o. z siedzibą w Z., działając przez pełnomocnika, wniosła o zmianę decyzji poprzez orzeczenie, iż podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne zainteresowanych były określone prawidłowo przez płatnika składek i płatnik składek odprowadził poprawnie wszystkie składki ZUS za sporne okresy, a także o zasądzenie od pozwanego na rzecz odwołującej kosztów procesu, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

Zaskarżonym decyzjom zarzuciła:

1. niewłaściwe ustalenie stanu faktycznego i przyjęcie, że ubezpieczeni nie odbywali podróży służbowych,
2. naruszenie przepisów prawa materialnego i nie zastosowanie wewnętrznego prawa pracy obowiązującego zgodnie z art. 9 k.p. w zakładzie pracy powodowej spółki, tj. przepisów i norm Regulaminu Pracy, Regulaminu Wynagradzania, Uchwały Zarządu spółki w sprawie organizacji pracy,
3. niezastosowanie normy art. 77⁵ k.p. do istniejącego stanu faktycznego, a także niewłaściwą interpretację tego przepisu przez wskazany organ,
4. naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie normy art. 21 ust. 1 pkt 16 lit. b ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych,
5. naruszenie prawa materialnego poprzez niezastosowanie § 2 ust. 1 pkt 15 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18 grudnia 1998 r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz.U. Nr 161, poz. 1106 ze zm.) oraz niezastosowanie § 5 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia i przyjęcie, że środki wypłacone pracownikom z zakładowego funduszu świadczeń socjalnych stanowią podstawę wymiaru składek,
6. naruszenie przepisów prawa materialnego poprzez niezastosowanie przepisów rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2013 r. w sprawie należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej (Dz.U. z 2013 r., poz. 167) – do

przypadków mających miejsce po dniu 1 marca 2013 r., oraz przepisów uprzednio obowiązującego rozporządzenia, które utraciło obecnie moc – rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 19 grudnia 2002 r. w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej z tytułu podróży służbowej poza granicami kraju,

7. naruszenie prawa materialnego poprzez niewłaściwe zastosowanie normy art. 4 pkt 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych i przyjęcie, że wypłacone na pokrycie kosztów delegacji i noclegów dla pracowników i zleceniobiorców środki są przychodem stanowiącym podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i rentowe,

8. naruszenie prawa materialnego poprzez błędne zastosowanie normy wynikającej z przepisów art. 18 ust. 1, art. 20 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 9 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych do istniejącego w sprawie stanu faktycznego,

9. naruszenie art. 80 pkt 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, poprzez żądanie dokumentów od płatnika w sposób wybiórczy, dogodny dla organu rentowego, przez co ustalono fragmentaryczny materiał dowodowy, co miało wpływ na wydanie krzywdzącej decyzji w sprawie,

10. naruszenie prawa procesowego poprzez niezastosowanie art. 7 KPA,

11. naruszenie prawa procesowego poprzez niezastosowanie art. 77 KPA,

12. naruszenie prawa procesowego poprzez niezastosowanie art. 80 KPA,

13. naruszenie prawa procesowego poprzez niezastosowanie art. 107 KPA.

W uzasadnieniach odwołań znalazło się rozwinięcie powyższych zarzutów.

W odpowiedzi na odwołania organ rentowy wniósł o ich oddalenie, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonych decyzji.

Sąd na podstawie art. 219 k.p.c. połączył sprawy ze wszystkich odwołań dotyczących w/w zainteresowanych celem ich wspólnego prowadzenia i rozpoznania w sprawie sygn. akt IVU 653/14.

Sąd ustalił, co następuje:

(...) spółka z o.o. prowadzi działalność w zakresie m.in. transportu lądowego, transportu kolejowego pasażerskiego międzymiastowego i transportu kolejowego towarów.

Siedzibą Spółki jest Z..

W okresie objętym kontrolą Spółka zatrudniała na podstawie umów o pracę, umów zlecenia i umów o świadczenie usług m.in. maszynistów, rewidentów, ustawiaczy, instruktorów ruchowych i kierowników pociągów.

W spornych okresach, których dotyczą zaskarżone decyzje, płatnik składek finansował osobom zatrudnionym koszty poniesione za noclegi.

Płatnik w podstawie wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne i ubezpieczenie zdrowotne nie uwzględnił przychodu osiągniętego przez zainteresowanych w postaci sfinansowania kosztów noclegów w okresie objętym kontrolą.

-okoliczności niesporne;

W spornym okresie Spółka zatrudniała osoby zamieszkałe w różnych rejonach Polski. Charakter pracy osób zatrudnianych był podobny – m.in. maszynista, ustawiacz i rewident taboru kolejowego. Osoby zatrudnione na tych stanowiskach stanowiły jedną drużynę pociągową.

Większość przewozów wykonywanych przez Spółkę miała charakter towarowy. Odbывały się one na terenie całej Polski. Z początku wymieniano w umowach zawieranych z zatrudnionymi jako miejsce pracy kilka regionów lub województw kraju a później jako miejsce pracy wskazywano obszar całego kraju.

Praca wykonywana przez ogół zainteresowanych odbywała się poza siedzibą firmy, w różnych miejscach Polski. Charakter pracy zainteresowanych polegał na przemieszczaniu się. Jedynie zainteresowany R. M. czasami wykonywał pracę w siedzibie firmy, kiedy właśnie tam dokonywał pouczeń, kontroli lub audytu jako instruktor ruchowy. W zawartej z odwołującym umowie jako miejsce jego pracy wskazano teren województwa (...) lub inne uzgodnione z odwołującym miejsce.

Osoby zatrudnione otrzymywały od dyspozytora, pracującego w Z. ustne lub telefoniczne polecenia wyjazdów służbowych do danej miejscowości. Na podstawie zleceń, które otrzymywała odwołująca, dyspozytor wskazywał, gdzie dana osoba ma rozpocząć pracę. Dyspozytor dysponował numerami telefonów pracowników i w ten sposób zwykle wydawał dyspozycje.

Spółka gwarantowała zwrot kosztów dojazdu do pracy i zwrot kosztów noclegu. Czasami dowoziła pracowników na miejsce, gdzie rozpoczynali pracę własnym transportem. Gdy pracownik dojeżdżał do pracy we własnym zakresie, otrzymywał zwrot kosztów dojazdu na podstawie przedstawionego rachunku, faktury lub biletu. Spółka korzystała też z usług firm, które dowoziły drużyny pociągowe do miejsca rozpoczęcia pracy. Zwrot za noclegi pracownicy otrzymywali wtedy, gdy nie byli w stanie z uwagi na odległość czy zakres wykonywanego zadania wrócić z powrotem do miejsca zamieszkania. Pracownik albo płacił za nocleg sam, a później uzyskiwał od firmy zwrot kosztów w oparciu o przedstawiony rachunek, albo firma płaciła za nocleg bez udziału pracownika. W organizowaniu noclegów pośredniczył dyspozytor, rozliczaniem zajmował się dyrektor finansowy.

Wobec zainteresowanych nie stosowano delegacji w formie pisemnej. Polecenia wyjazdów na drukach wydawano czasami pracownikom administracyjnym.

Zainteresowani nie otrzymywali żadnych diet ani innych należności przysługujących w razie odbywania podróży służbowej.

Miejscem pracy pracowników administracyjnych była stale Z.. Miejsce pracy drużyn trakcyjnych wyznaczane było przez dyspozytora. Zainteresowany R. M. każdorazowo o miejscu pracy dowiadywał się od szefostwa spółki. Prawdliwość procesu przewozowego sprawdzał w terenie, szkolenia okresowe i audyt wykonywane były z reguły w siedzibie firmy.

Przemieszczanie się, wykonywanie pracy w różnych miejscach należało do charakteru pracy osób zatrudnionych w Spółce jako drużyny pociągowe. Tak samo było w przypadku pracy instruktora ruchowego.

Pracownicy zapoznawani byli z regulacjami obowiązującymi w Spółce, w szczególności z Regulaminem Wynagradzania i Regulaminem Pracy.

Obecnie odwołującej cofnięto uprawnienia do świadczenia usług trakcyjnych, wskutek czego rozwiązała ona umowy z pracownikami.

dowód: - zeznania prezesa P. K., k. 38v-39v akt sąd.,

- zeznania świadka A. G. (2),

k. 59v-60 akt sąd.,

- zeznania świadka M. K., k. 60-60v akt sąd.,

- zeznania zainteresowanego A. G. (1),

k. 69-69v akt sąd.,

- zeznania zainteresowanego D. K.,

k. 69v-70 akt sąd.,

- zeznania zainteresowanego R. M., k. 70 akt sąd.

Do obowiązków rewidenta i manewrowego należało m.in. sprawdzenie stanu technicznego wagonu, hamulców, odczepianie wagonów, formowanie składów.

Do obowiązków instruktora ruchowego należało m.in. dokonywanie pouczeń, kontroli i audytu, sprawdzanie wykonywania pracy manewrowej, prawidłowości zestawienia składów, wykonania próby hamulców, zgodności posiadanych dokumentów, sprawności pojazdów trakcyjnych. Z powyższych czynności szkolenia i audyty odbywały się w siedzibie firmy, ale już sprawdzanie prawidłowości procesu przewozowego miało miejsce w terenie, gdzie pracują maszyniści. Zainteresowany R. M., zatrudniony na tym stanowisku, wiedział gdzie ma wykonywać pracę po porozumieniu z przełożonymi. Zainteresowany nie rozliczał wyjazdów tak jak rozlicza się delegacje, ponieważ uznał, że koszty z tym związane są wkalkulowane w wynagrodzenie. Raz płacił sam, później dostał zwrot w oparciu o fakturę czy rachunek. Zwrot kosztów dojazdu otrzymał za podróż do R..

dowód: - zeznania zainteresowanego D. K.,

k. 69v-70 akt sąd.,

- zeznania zainteresowanego R. M., k. 70 akt sąd.

-- zeznania zainteresowanego D. K.,

k. 69-69v akt sąd.,

W ramach umowy o świadczenie usług z dnia 19.04.2013 r., zainteresowany B. B. zobowiązał się do stałego świadczenia na rzecz (...) sp. z o.o. usług związanych z pełnieniem obowiązków maszynisty trakcyjnego, rewidenta, manewrowego w okresie od 19.04.2013 r. do 31.12.2013 r. za wynagrodzeniem w wysokości 30 zł brutto za godzinę. Powierzone mu zadania zainteresowany miał wykonywać na terenie województwa (...), (...), (...) i (...) lub w innym uzgodnionym ze Zleceniodawcą miejscu.

dowód: - umowa z dnia 19.04.2013 r., k. 37 akt sąd.,

W ramach umów o pracę z dnia 01.07.2011 r., 01.10.2011 r. oraz 15.03.2012 r., zainteresowany A. G. (1) objął stanowisko rewidenta i ustawiacza (w okresie od 01.07.2011 r. do 30.09.2011 r. i od 01.10.2011 r. do 30.03.2012 r.) oraz rewidenta i manewrowego (w okresie od 31.03.2012 r. do 31.03.2013 r.). Jako miejsce wykonywania pracy oznaczano województwa (...), (...), (...) i (...). Wynagrodzenie miesięczne wynosiło 3.500,00 zł brutto.

dowód: - umowy o pracę, k. 39 zał. akt sąd. sygn.IVU 661/14;

W ramach umowy o świadczenie usług z dnia 01.10.2011 r. zainteresowany D. K. zobowiązał się do stałego świadczenia na rzecz (...) sp. z o.o. usług związanych z pełnieniem obowiązków maszynisty w okresie od 01.10.2011 r. do 31.12.2011 r. za wynagrodzeniem w wysokości 30 zł brutto za godzinę. Powierzone mu zadania zainteresowany miał wykonywać na terenie województwa (...), (...), (...) i (...) lub innym uzgodnionym ze Zleceniodawcą miejscu.

W ramach umowy o pracę z dnia 28.02.2012 r. zainteresowany objął stanowisko maszynisty, rewidenta taboru i ustawiacza w okresie od 01.09.2012 r. do 31.12.2013 r. Jako miejsce wykonywania pracy oznaczono teren całego kraju. Wynagrodzenie miesięczne wynosiło 4.500,00 zł brutto.

dowód: umowa o pracę, umowa o świadczenie usług,

k. 39 akt sąd., sygn. 669/14

W ramach umowy o świadczenie usług z dnia 19.01.2012 r. zainteresowany R. M. zobowiązał się do stałego świadczenia na rzecz (...) sp. z o.o. usług związanych z pełnieniem obowiązków instruktora ruchowego w okresie od 19.01.2012 r. do 31.12.2012 r. za wynagrodzeniem w wysokości 45 zł netto za każdego pouczonego pracownika za każdy dzień pouczeń. Powierzone mu zadania zainteresowany miał wykonywać na terenie województwa (...) lub w innym uzgodnionym ze Zleceniodawcą miejscu.

dowód: umowa o świadczenie usług, k. 37 akt sąd. sygn. 672/14;

W ramach umowy o świadczenie usług z dnia 19.04.2013 r. zainteresowany M. P. zobowiązał się do stałego świadczenia na rzecz (...) sp. z o.o. usług związanych z pełnieniem obowiązków maszynisty trakcji spalinowej, rewidenta taboru, manewrowego w okresie od 26.04.2013 r. do 31.12.2013 r. za wynagrodzeniem w wysokości 30 zł brutto za godzinę świadczenia usług. Powierzone mu zadania zainteresowany miał wykonywać na terenie województwa (...), (...), (...) i (...) lub w innym uzgodnionym ze Zleceniodawcą miejscu.

dowód: umowa o świadczenie usług, k. 37 akt sąd. sygn. 678/14;

Zgodnie z Regulaminem wynagradzania, obowiązującym w odwołującej Spółce od 01.04.2011 r., oprócz wynagrodzenia zasadniczego, pracownikowi przysługują diety i inne należności z tytułu podróży służbowej, na zasadach określonych w oparciu o art. 77⁴ Kodeksu pracy oraz przepisach wykonawczych (§ 7 pkt 8 Regulaminu).

W Regulaminie znalazło się postanowienie, zgodnie z którym dla potrzeb ustalenia organizacji pracy, a także ustalenia zasad rozliczeń i zwrotu kosztów poniesionych przez wyjeżdżających w podróż służbową ustala się, że stałym miejscem pracy jest siedziba spółki S (...) sp. z o.o., znajdująca się w Z., ul. (...). (...). Wyjazdy poza stałe miejsce pracy oraz dojazdy z miejsc aktualnego pobytu do wskazanych przez pracodawcę w poleceniu wyjazdu służbowego miejsc rozpoczęcia wykonywania pracy – położonych poza Z., stanowią podróż służbową (§ 13 ust. 4).

Polecenia wyjazdu służbowego wydaje dyspozytor lub inna upoważniona przez pracodawcę osoba w formie ustnej, telefonicznie lub pisemnie (ust. 5).

dowód: Regulamin wynagradzania, k. 37 akt sąd.;

Regulamin pracy, obowiązujący u odwołującej od 01.04.2011 r., zawierał regulację, zgodnie z którą stałym miejscem pracy jest siedziba Spółki, znajdująca się w Z.. Wyjazdy poza Z. wiązać się będą z nabyciem uprawnień do zwrotu kosztów podróży służbowej na zasadach określonych odrębnymi przepisami prawa pracy. To samo dotyczy dojazdów z miejsc aktualnego pobytu do wskazanych przez pracodawcę w poleceniu wyjazdu służbowego miejsc rozpoczęcia wykonywania pracy – położonych poza Z. (§ 9 ust. 3).

Regulamin zakładał też, że obowiązki powierzone do wykonania poza miejscem pracy określonym w § 9 ust. 3 Regulaminu wiążą się z koniecznością odbycia przez osobę zatrudnioną w Spółce podróży służbowej (§ 9 ust. 4).

Polecenie wyjazdu w podróż służbową wydaje dyspozytor. Dyspozycja może być wydana ustnie, przekazana osobiście lub telefonicznie. Polecenie podróży służbowej może wydać również bezpośrednio pracodawca (ust. 5).

Z uwagi na charakter pracy wiążący się z koniecznością organizacji miejsc jej rozpoczęcia i wykonywania na terenie całego kraju, odmowa pracownika udania się w podróż służbową celem dojazdu do miejsca rozpoczęcia pracy w danym dniu, bez podania istotnych przyczyn, traktowana będzie jako ciężkie naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych (ust. 6).

Przepisy Regulaminu nie naruszają postanowień umów o pracę i umów cywilnoprawnych zawartych z zatrudnionymi (§ 35).

dowód: Regulamin pracy, k. 37 akt sąd.;

Zgodnie z uchwałą zarządu Spółki z dnia 28.03.2011 r., osoby fizyczne wykonujące powierzone im obowiązki w oparciu o umowy cywilnoprawne mogą być wysłane w podróż służbową podobnie jak pracownicy. Polecenie wyjazdu w podróż służbową wydaje dyspozytor. Dyspozycja wyjazdu w podróż służbową może być wydana ustnie, przekazana osobiście lub telefonicznie (§ 1 ust. 5).

Dla potrzeb ustalenia zasad rozliczeń i zwrotu kosztów poniesionych przez wyjeżdżających w podróż służbową ustalono, że stałym miejscem pracy jest siedziba spółki, a wyjazdy poza Z. wiązać się będą z nabyciem uprawnień do zwrotu kosztów podróży służbowej na zasadach określonych odrębnymi przepisami prawa pracy (ust. 6).

dowód: uchwała z dnia 28.03.2011 r., k. 37 akt sąd.;

Odwołujący powołał się na regulamin wynagradzania dopiero w zastrzeżeniach do protokołu kontroli. W czasie jej trwania prezes spółki twierdził, że ze względu na liczbę zatrudnianych pracodawca nie ma obowiązku tworzenia regulaminu wynagradzania. Przed sądem nie był w stanie wytłumaczyć sprzeczności pomiędzy określeniem miejsca pracy zawartym w regulaminie (siedziba spółki), a zapisami dotyczącymi tej kwestii zamieszczanymi w umowach zawieranych z zainteresowanymi (wskazane tam województwa a później cały kraj oraz według wskazań pracodawcy).

Odwołujący nie potrafił też wyjaśnić, dlaczego – wbrew cytowanym wyżej wewnątrzzakładowym regulacjom, na które się powoływał, żaden z zainteresowanych nigdy nie otrzymał diet i innych należności, jakie przysługują w przypadku odbywania podróży służbowej.

okoliczności niesporne a nadto zeznania prezesa P. K.

oraz zeznania zainteresowanych j/w;

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołania płatnika składek w ocenie sądu okazały się bezzasadne.

Zgodnie z treścią art. 18 ust. 1 ustawy z 13.10.1998r. o systemie ubezpieczeń społecznych (t.j. Dz.U. z 2015r., poz. 121 dalej jako: ustawa systemowa) podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe pracowników stanowi przychód w rozumieniu przepisów ustawy o podatku dochodowym od osób fizycznych.

Zgodnie natomiast z art. 12 ustawy z dnia 26.07.1991r. o podatku dochodowym od osób fizycznych (t.j. Dz. U. 2012r., poz. 361) przychodem są wszelkiego rodzaju wypłaty pieniężne oraz wartość pieniężna świadczeń w naturze, bądź ekwiwalenty w szczególności: wynagrodzenie zasadnicze, za godziny nadliczbowe, różnego rodzaju dodatki, nagrody, ekwiwalenty za niewykorzystany urlop i wszelkie inne kwoty niezależnie czy ich wysokość została z góry ustalona, a ponadto świadczenia pieniężne ponoszone za pracownika, jak również wartość innych nieodpłatnych świadczeń lub świadczeń częściowo odpłatnych.

Podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne pracowników nie stanowią natomiast przychody wskazane w § 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 18.12.1998r. w sprawie szczegółowych zasad ustalania podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe (Dz. U. z 2013 r. Nr 161, poz. 1106 z późn. zm.), do których należą m.in. diety i inne należności z tytułu podróży służbowej pracownika – do wysokości określonej w przepisach w sprawie wysokości oraz warunków ustalania należności przysługujących pracownikowi zatrudnionemu w państwowej lub samorządowej jednostce sfery budżetowej, z tytułu podróży służbowej na obszarze kraju oraz poza granicami kraju (§ 2 ust. 1 pkt 15).

Zgodnie z art. 8 ust. 1 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych - za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy, z zastrzeżeniem, że jeżeli pracownik spełnia kryteria określone dla osób współpracujących, o których mowa w ust. 11 - dla celów ubezpieczeń społecznych jest traktowany jako osoba współpracująca (ust.2) oraz, że za pracownika, w rozumieniu ustawy, uważa się także osobę wykonującą pracę na podstawie umowy agencyjnej, umowy zlecenia lub innej umowy o świadczenie usług, do której zgodnie z Kodeksem cywilnym stosuje się przepisy dotyczące zlecenia, albo umowy o dzieło, jeżeli umowę taką zawarł z pracodawcą, z którym pozostaje w stosunku pracy lub jeżeli w ramach takiej umowy wykonuje pracę na rzecz pracodawcy, z którym pozostaje w stosunku pracy (ust. 2a).

Do rozstrzygnięcia Sądu pozostawało zatem, czy wykonywanie przez zainteresowanych B. B., A. G. (1), D. K., R. M. i M. P. pracy na terenie Polski w celu wypełnienia ich obowiązków w ramach zatrudnienia wiązało się z odbywaniem przez nich podróży służbowych.

Zagadnienie podróży służbowej uregulowane jest w art. 77⁵ k.p. Według § 1 tego przepisu pracownikowi wykonującemu na polecenie pracodawcy zadanie służbowe poza miejscowością, w której znajduje się siedziba pracodawcy, lub poza stałym miejscem pracy przysługują należności na pokrycie kosztów związanych z podróżą służbową.

Z art. 77⁵ § 1 k.p. wynika wprost, że podróż służbowa, która jest swoistą konstrukcją prawa pracy, ma charakter incydentalny. Zadanie musi być skonkretyzowane i nie może mieć charakteru generalnego. Wykonywanie pracy (zadań) w różnych miejscowościach, gdy przedmiotem zobowiązania pracownika jest stałe wykonywanie pracy (zadań) w innej miejscowości, może więc stanowić podróż służbową. Wykonywaniem zadania służbowego w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. jest wykonywanie pracy o charakterze wyjątkowym, odmiennym od zwykłego wykonywania tejże pracy, jak to już wyżej wskazano- incydentalnym.

W świetle art. 77⁵ § 1 k.p. istotą podróży służbowej jest wykonywanie zadań w miejscu, które nie jest stałym miejscem pracy zatrudnionego. W przepisie tym wskazano na wykonywanie zadań służbowych poza siedzibą pracodawcy, gdyż zwykle jest to też stałe miejsce pracy pracowników. Ponieważ nie zawsze miejsce pracy pokrywa się z siedzibą, to w art. 77⁵ § 1 k.p. przewidziano jako podróż służbową również pracę poza stałym miejscem wykonywania pracy. Dlatego to nie siedziba, a stałe miejsce wykonywania pracy jest tu miarodajne.

Przenosząc powyższe zważenia na grunt niniejszej sprawy, zgodzić należy się z pozwanym, który zasadnie włączył przychód osiągnięty przez zainteresowanych z tytułu sfinansowania im przez pracodawcę kosztów noclegu do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe, chorobowe i wypadkowe oraz ubezpieczenie zdrowotne.

Stan faktyczny sprawy w zasadzie nie był sporny pomiędzy stronami.

Sąd ustalił ten stan w oparciu o zeznania świadków i zainteresowanych, a także zgromadzoną w sprawie dokumentację (umowy zainteresowanych ze Spółką i wewnętrzne akty prawne odwołującej).

Zeznania świadków oraz zainteresowanych Sąd uznał za wiarygodne, ponieważ były spójne i logiczne, a nadto zgodne z pozostałym materiałem dowodowym zgromadzonym w sprawie, w szczególności z treścią umów o pracę i umów cywilnoprawnych zawartych z zainteresowanymi. Świadkowie byli pracownikami Spółki na różnych szczeblach i mieli praktyczną wiedzę na temat charakteru pracy zainteresowanych.

Sąd nie zgodził się natomiast z oceną charakteru prawnego podróży zainteresowanych, prezentowaną przez pracowników Spółki, która to ocena stanowiła główny przedmiot sporu w sprawie.

Okoliczność wykonywania przewozów przez Spółkę, a także wykonywania czynności przez zainteresowanych na terenie kraju, potwierdzili zgodnie prezes P. K., świadkowie : A. G. (2), M. K., a także zainteresowani: A. G. (1), D. K. i

R. M., Świadkowie i zainteresowani potwierdzili też okoliczność zwracania przez pracodawcę zatrudnionym osobom kosztów noclegów.

Prezes odwołującej P. K. wskazał w toku zeznań, że charakter pracy zatrudnionych osób wiązał się z podróżami, które (w ocenie Sądu błędnie) określił jako służbowe (k. 39v). Świadek A. G. (2), dyspozytor w spornym okresie, stwierdziła, że przemieszczanie się, wykonywanie pracy w różnych miejscach, należało do charakteru pracy tych pracowników (k. 60 akt sąd.). Świadek M. K., wówczas dyrektor finansowy, określił zainteresowanych jako „pracowników terenowych”, z których żaden nie wykonywał pracy w siedzibie Spółki (k. 60 akt sąd.). Również w ocenie zainteresowanego D. K., przemieszczanie się było istotą jego pracy (k. 69v akt sąd.).

P. K., a także zainteresowani A. G. (1), R. M. i D. K. potwierdzili, że nie stosowano druków delegacji ani nie wypłacano diet z tytułu podróży służbowej (k. 39, 69v akt sąd.). Świadek A. G. (2) nie była w stanie stwierdzić, czy poza kosztami dojazdu i noclegów pracownicy otrzymali jakiegokolwiek inne świadczenia związane z podróżą (k. 59v akt sąd.). Zdarzało się, że polecenia na drukach otrzymywali już jednak pracownicy administracyjny, wybierając się w podróż poza Z. (zeznania M. K., k. 60 akt sąd.). Nie dotyczyło to zainteresowanych w sprawie.

Polecenia dyspozytora, w szczególności ustne, uznać należy za standardowe polecenia dotyczące codziennej organizacji pracy, a nie za polecenie odbycia podróży służbowej o okazjonalnym i zadaniowym charakterze. Świadek A. G. (2) zeznała, że na podstawie zleceń, które otrzymywała firma, wskazywała, gdzie konkretnie dana osoba ma rozpocząć pracę (k. 59v). Jej dyspozycje nie miały charakteru poleceń wyjazdów służbowych, organizowały jedynie pracę zainteresowanych, która i tak odbywała się przez cały czas w podróży. Jak zeznała świadek, pracownicy, którym wydawała dyspozycje, „wykonywali stale taki sam rodzaj pracy, tj. zwykłe czynności w ramach zawodów, które reprezentowali” (k. 60 akt sąd.). Potwierdzają to zeznania świadka M. K., zgodnie z którymi polecenia dotyczyły określonych miejsc, a rodzaj pracy był już dla pracownika oczywisty (k. 60v akt sąd.).

Jedynie zainteresowany R. M., instruktor ruchowy, część obowiązków wykonywał w siedzibie firmy (szkolenia okresowe i audyty), jednakże pozostałe czynności (sprawdzenie prawidłowości procesu przewozowego), odbywały się „w terenie”, gdzie pracują maszyniści. Zainteresowany nie rozliczał wyjazdów tak jak delegacji, ponieważ uznał, że koszty z nimi związane są w kalkulowane w wynagrodzenie, w przypadku jednak choćby za podróż do R. otrzymał zwrot kosztów w oparciu o rachunek (zeznania zainteresowanego, k. 70 akt sąd.).

Natomiast ani świadek P. K., ani M. K., których podpisy widnieją na umowach zawieranych z zainteresowanymi, nie potrafili wyjaśnić (k. 39v, 60 akt sąd.), czemu miejsce pracy określone w umowach różni się od stałego miejsca pracy wymienionego w regulacjach wewnętrznych Spółki.

Mając na względzie powyższe, należy odnieść się do twierdzeń strony odwołującej, w których akcentuje ona znaczenie postanowień wewnętrznych regulacji pracodawcy (szczególnie Regulaminu pracy i Regulaminu wynagradzania).

Bezspornym jest, że regulaminy obowiązujące w odwołującej Spółce (Regulamin pracy i Regulamin wynagradzania) zawierały postanowienia, zgodnie z którymi dla potrzeb ustalenia zasad rozliczeń i zwrotu kosztów poniesionych przez wyjeżdżających w podróż służbową ustalono, że stałym miejscem pracy jest siedziba Spółki znajdująca się w Z.. Regulaminy ustanawiały też zasadę, iż wyjazdy poza tak rozumiane stałe miejsce pracy wiązać się będą z nabyciem uprawnień do zwrotu kosztów podróży służbowej na zasadach uregulowanych w przepisach prawa pracy, podobnie jak dojazdy z miejsc aktualnego pobytu do wskazanych przez pracodawcę w poleceniu wyjazdu służbowego miejsc rozpoczęcia wykonywania pracy położonych poza Z.. W szczególności przewidywano w tych regulacjach wypłatę diet. Praktyka była jednak zupełnie inna. Nikomu żadnych diet nigdy nie wypłacano.

Niezależnie od powyższego stwierdzić należy, że postanowienia aktów zakładowych nie są w stanie podważyć prawnego charakteru odbywanych przez zainteresowanych podróży, kwalifikowanych przez Sąd jako obowiązki pracownicze w miejscu wykonywania pracy, nie zaś wykonywane w ramach podróży służbowych. Charakteru tego nie byłyby w stanie podważyć nawet postanowienia umów zlecenia, umów o świadczenie usług i umów o pracę, choć te

akurat w niniejszej sprawie jednoznacznie i w sposób nie budzący wątpliwości przemawiają za niestosowaniem art. 77⁵ § 1 k.p.

Podobne stanowisko wyrażono w orzecznictwie, wskazując, że „umowa stron, która polegałaby na uzgodnieniu podróży służbowej, choć taka nie zachodzi, nie byłaby ważna, gdyby miała kreować podróż służbową, którą ma na uwadze art. 77⁵ § 1 k.p.”, ponieważ prawna formuła podróży służbowej „nie może być dowolnie modyfikowana przez strony i dlatego jest bezwzględnie obowiązująca” (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 29 października 2013 r., III AUa 2465/12, LEX nr 1403705). Tak więc, choć rzeczywiście pewne postanowienia regulaminów określiły wszystkie podróże poza Z. jako podróże służbowe, to jednak badaniu podlegać powinien rzeczywisty charakter podróży zainteresowanych w świetle przesłanek wynikających z art. 77⁵ § 1 k.p.

Regulamin organizacyjny i uchwała z dnia 28.03.2011 r. również nie wnoszą pod tym względem nowych istotnych okoliczności do sprawy.

O podróży służbowej trudno więc mówić w przypadku zainteresowanych już ze względu na sam charakter ich pracy, zajmowanego przez nich stanowiska. Skoro bowiem zajmowali się obsługą pociągów w przewozie (głównie) towarów, to w naturze zatrudnienia leżała konieczność poruszania się po kraju. Dobitnie stwierdził to Sąd Najwyższy, zdaniem którego „pracownicy, których praca z istoty polega na przemieszczaniu na pewnym obszarze, nie odbywają podróży służbowych” (wyrok SN z dnia 28.06.2012 r., II UK 284/11, M.P.Pr. 2012/11/608-610). Należy podkreślić, że zainteresowani jako pracownicy mobilni byli „grupą osób pracujących w warunkach stałego przemieszczania się (podróży). Podróż nie stanowi u nich zjawiska wyjątkowego, lecz jest normalnym wykonywaniem obowiązków pracowniczych, a podróż służbowa ma charakter incydentalny. Nie jest zatem podróżą służbową wykonywanie pracy (zadań) w różnych miejscowościach” (wyrok NSA z dnia 14.09.2010 r., II F SK 648/09, Lex nr 745788).

Na marginesie zauważyć należy, iż w treści samego Regulaminu pracy pracodawca zwrócił uwagę na charakter pracy wiążący się z koniecznością wykonywania na terenie całego kraju (§ 9 ust. 6), co koliduje z regulacjami zakładającymi definiowanie wszelkich wyjazdów poza Z. jako podróże służbowe.

Należy ponadto mieć na względzie treść umów zawartych przez odwołującą z zainteresowanymi, z których wprost wynika, że miejscem świadczenia usług bądź wykonywania pracy był teren województwa (...), (...), (...) i (...), czy nawet teren całego kraju, lub inne miejsce uzgodnione ze zleceniodawcą.

Zwrócić też warto uwagę na postanowienie Regulaminu pracy, zgodnie z którym przepisy Regulaminu nie naruszają postanowień umów o pracę i umów cywilnoprawnych zawartych z zatrudnionymi.

Tak więc charakter pracy zainteresowanych, którzy, zatrudnieni na stanowiskach maszynistów, rewidentów czy ustawiaczy, wchodzili w skład drużyny pociągowej, oraz ustalone miejsce jej wykonywania świadczył o tym, że podróże odbywane poza Z. nie stanowiły podróży służbowych w rozumieniu art. 77⁵ § 1 k.p. Zakres ich czynności dotyczył bowiem obsługi pociągu podczas wykonywanych przewozów, głównie towarowych. Obowiązki te nie miały charakteru incydentalnego i zadaniowego, ale związane były z ogólnymi powinnościami wynikającymi ze stale zajmowanego stanowiska.

Podobnie rzecz się ma w przypadku zainteresowanego zatrudnionego jako instruktor ruchowy. Zakres jego obowiązków obejmował m.in. sprawdzanie prawidłowości procesu przewozowego co z oczywistych względów mogło się odbywać i rzeczywiście odbywało się w terenie tj. tam, gdzie pracują maszyniści i obsługa pociągu. Potrzebę wykonywania pracy również w terenie potwierdza również zapis w umowie o świadczenie usług, gdzie jako miejsce pracy wskazano teren województwa (...) lub inne uzgodnione z pracodawcą miejsca.

Należy mieć na względzie, iż nie jest wystarczające wykonywanie pracy poza siedzibą pracodawcy, by wyjazdy zakwalifikować jako podróż służbową. Wielu pracowników świadczy pracę poza siedzibą pracodawcy, gdyż

przemieszczanie się należy do istoty wykonywanych przez nich obowiązków (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 28 czerwca 2012 r., II UK 284/11, M.P.Pr. 2012/11/608-610). Tak też było w przypadku zainteresowanych.

Podkreślić należy, że strona odwołująca błędnie przyjmuje zasadę analogicznego stosowania przepisów o czasie pracy kierowców do pracowników mobilnych zatrudnionych w pozwanej spółce. Regulacja branżowa, jaką jest ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o czasie pracy kierowców (t.j. Dz.U. z 2012r., poz. 1155 z późn. zm.), nie obejmuje zakresem normowania stanu faktycznego w niniejszej sprawie.

Sąd orzekający w niniejszej sprawie w pełni podziela stanowisko strony pozwanej prezentowane w tej kwestii.

Istotnie w ustawie z dnia 28.03.2003r. o transporcie kolejowym (j.t. Dz.U.z 2013r. poz.1594) brak jest jakichkolwiek odniesień do ustawy o czasie pracy kierowców a Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 20.05.2011r. „sygn..akt IIUK 349/10 stwierdził, że z przepisów art.21a oraz art.2 pkt7 tej ostatniej ustawy wynika, że w przypadku kierowców obowiązuje autonomiczna względem art. 77⁵ § 1 k.p. definicja podróży służbowej.

Na marginesie, powołując się na definicję przewozu drogowego, zawartą w art. 4 lit. a rozporządzenia (WE) nr 561/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15.03.2006 r., strona odwołująca pomija treść lit. b tego artykułu, zgodnie z którą pod pojęciem pojazdu rozumie się pojazd poruszający się na drogach, inny niż pojazdy stale poruszające się po szynach.

Wobec powyższego Sąd nie miał wątpliwości, że sporne wyjazdy nie były podróżami służbowymi, lecz świadczeniem pracy zgodnie z umownym zobowiązaniem. Odzwierciedlały z góry zaplanowany charakter pracy, który co do zasady był wyjazdowy. Nie miały charakteru incydentalnego, zadaniowego.

Mając powyższe na uwadze, na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzeczono jak w sentencji wyroku.